PRIM'AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. DR DAVID SCICLUNA LL.D. MAG. JUR. (EUR. LAW)

Seduta ta' nhar il-Gimgha, 18 ta' Frar 2000

Numru 41

Citaz. numru 331/94 DS

Dr. Simon Micallef Stafrace bhala rapprezentant tas-socjeta' Formosa & Camilleri Ltd. u din bhala agenti Malta tas-socjeta' assikuratrici estera Guardian Royal Exchange Assurance plc proprio u kif surrogata fid-drittijiet tal-assigurat taghha Industrial Motors Limited

vs

Godwin Abela u Alfred E. Aquilina ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' The Cargo Handling Company Limited, u James Gollcher u Karl Gollcher ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' O.H. Gollcher & Sons Limited agenti Malta ta' NYK Line Nippon Yusen Kaisha armaturi/proprjetarji tal-vapur Jinsei Maru

Illum, 18 ta' Frar 2000

Il-Qorti,

Rat ic-citazzjoni pprezentata fl-4 ta' Marzu 1994 li permezz taghha l-attur nomine wara li ppremetta illi S-socjeta' Industrial Motors Limited importat gewwa Malta fuq il-vapur **Jinsei Maru** konsenja ta' vetturi Suzuki li waslu Malta fl-1 ta' April 1993.

Billi din il-merkanzija giet ikkonsenjata lill-assigurat tal-attur bin-nuqqasijiet u danni elenkati fid-Dok. A.

Billi ai termini tal-polza ta' assigurazzjoni bejn l-attur nomine u l-assigurat tieghu hu kellu jindenizza lill-assigurat tieghu tan-nuqqasijiet u danni li gew lilu kawzati u b'hekk issa hu gie surrogat fid-drittijiet tal-istess assigurat.

Billi l-attur nomine jikkwantifika dawn in-nuqqasijiet u danni riportati fil-merkanzija tal-assigurat tieghu fl-ammont ta' erba' mija u disa u ghoxrin lira u hamsin centezmu (Lm429.50,0) li maghhom jizdied l-ammont ta' mija u tmenin lira (Lm180) bhala survey fee ghalhekk danni totali sofferti mill-attur nominie fl-ammont ta' sitt mija u disa u ghoxrin lira u hamsin centezmu (Lm629.50).

talab lil din il-Qorti:-

1. Tiddikjara lill-konvenuti nomine jew min minnhom responsabbli ghad-danni kagjonati fil-merkanzija tal-assigurat tal-attur nomine li ghalihom ghamel tajjeb l-attur nomine;

2. Tillikwida d-danni sofferti mill-attur nimine fis-somma ta' Lm609.50,0;

3. Tikkundanna lil-konvenuti nomine jew min minnhom ihallsu lill-attur nomine is-somma ta' Lm609.50,0 bhala danni sofferti mill-attur nomine li ghalihom huma responsabbli l-konvenuti nomine jew min minnhom.

Bl-ispejjez u interessi legali mid-data tal-pagament indikat fis-surroga fic-cirkostanzi u minhabba l-obbligi hawn fuq premessi, kontra il-konvenuti nomine li huma minn issa ingunti ghas-subizzjoni.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenuti James Gollcher et nomine fejn qalu:

1. Preliminarjament in kwantu ghat-talba tas-socjeta' attrici propjo, l-eccipjenti nomine ghandhom jigu liberati mill-osservanza tal-gudizzju stante li huma m'ghandhom l-ebda relazzjoni guridika mas-socjeta' attrici propjo.

2. Illi in kwantu diretti kontra l-eccipjenti nomine it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez

stante li l-eccipjenti nomine mhumiex responsabbli ghall-hsarat u nuqqasijiet allegati.

3. Illi subordinament u minghajr pregudizzju ghall-ewwel eccezzjoni l-eccipjenti m'ghandhomx ibatu s-survey fee stante li din mhijiex parti mid-danni ta' l-assigurat (sentenza ta' l-Appell Sede Kummerc: Citaz. Nru 112/86 - 6/4/92 - Dr. R. Staines et noe vs Chev. Silvio Mifsud noe et).

4. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-ewwel eccezzjoni l-interessi legali ghandhom jiddekorru mid-data tan-notifika tac-citazzjoni (sentenza ta' l-Appell Sede Kummerc; Citaz. Nru 112/86 - 6/4/92 - Dr. R. Staines et noe vs Chev. Silvio Mifsud noe et).

5. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-ewwel eccezzjoni, r-responsabbilita' ta' l-eccipjenti nomine hija limitata skond il-polza tal-kariku.

6. Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenuti Godwin Abela er nomine fejn qalu:

1. Illi preliminarjament ghandu jigi esebit l-allegat kuntratt jew ftehim ta' agenzija li s-socjeta' attrici qed tallega li ghandha mas-socjeta' assigurattrici estera.

2. Illi fit-tieni lok u bla pregudizzju ghal premess, ghandu jigi esebit il-mod u/jew ic-cheque li bih sar il-pagament ta' Lm429.50 lill-Industrial Motors Limited.

3. Illi ai termini tal-Art. 16 tal-Port Ordinance 1962, l-esponenti mhux responsabbli ghall-allegati hsarat, stante li tali dikjarazzjoni, la darba l-Gate Pass Out gie iffirmat clean jezemi lill-esponenti minn kull responsabbilita'.

4. Illi di piu u fil-meritu, l-importatur innifsu iffirma l-Gate Pass Out tramite r-rappresentant tieghu fejn huwa ddikjara li rceva l-merkanzija "in good order and condition" bala ma ghamel jew insista ghall-ebda rimarka dwar l-istess u ai termini tas-sentenza datata 19 ta' Awissu 1992, fl-ismijiet Reginald Micallef vs James Gollcher u Karl Gollcher u Godwin Abela u John Cavallo (Citaz.

Nru 1103/86) - Qorti ta' l-Appell - Sede Kummercjali, s-socjeta' konvenuta m'hijiex responsabbli ghall-allegati danni.

5. Illi di piu ai termini ta' l-istess polza, l-assigurat kiser il-kundizzjonijiet ta' l-istess peress li ffirma l-istess Gate Pass Out bla riserva. b'dan is-socjeta attrici lanqas kienet obbligata thallas lill-assigurat u b'hekk lanqas ghandha LOCUS STANDI fil-kawza.

6. Illi l-esponenti jirreferu ghas-sentenza dwar is-survey fees allegati ma' jistghux jigu riklamati stante li m'humiex danni tal-assigurat u l-interessi jiddekorru meta l-ammont jigi likwidat, stante li si tratta dwar kawza ta' danni (Sentenza tal-Qorti ta' L-Appell - Sede Kummercjali - deciza fis-sitta t'April 1992 - Citaz. nru. 112/86) fl-ismijiet Dr. Robert Staines u Walter Camilleri vs Chev. Silvio Mifsud u Godwin Abela u John Cavallo u KF 811/92 Dr. Robert Staines u S. Mifsud u Godwin Abela deciza fit-Tlieta (3) ta' Frar, 1994.

7. Illi ghalhekk, il-konvenuti m'humiex risponsabbli ai termini ta' L-Artikolu 71 tal-Port Regulations Sub - Inciz (3).

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet ulterjuri tal-konvenuti Godwin Abela et nomine fejn qalu:

1. Illi bla pregudizzju ghall-eccezzjonijiet gia sollevati, l-konvenut Godwin Abela nomine mhux risponsabbli ghall-allegati danni/nuqqas u dan ai termini ta' l-Artikolu 70 tal-Port Regulations 1966 (Amended by Legal Notice 28/73) peress li tali merkanzija hija meqjusa bhala "units" u tinghata biss ricevuta bhala tali "units".

2. Illi ai termini ta' l-Artikolu 6 (3) (a) (v) tal-Port Ordinance 1962 la darba tali merkanzija kienet meqjusa bhala "units" dan l-artikolu jezemi ovvjament lis-socjeta' konvenuta minn kull risponsabbilita'.

3. Illi wkoll ai bazi ta' l-Artikolu 90 u Schedule 13 tal-Port Regulations 1966, l-importatur jaf li tali merkanzija tinhazen "in the open and always at the sole risk of the owner" u ghalhekk anke f'dan il-kaz is-socjeta' konvenuta mhux risponsabbli.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjonijiet guramentati tal-kontendenti u l-listi tax-xhieda taghhom;

Rat l-atti l-ohra tal-kawza u d-dokumenti esibiti;

Ikkunsidrat illi:

Mill-provi jirrizulta li s-socjeta' Industrial Motors Limited importat f'Malta 45 vettura Suzuki permezz tal-vapur Jinsei Maru f'April 1993. Mit-"tally sheets" Dok. H1 u Dok. H2 (a fol. 25 u 26) u Dok. PB1 (a fol. 74) jidher li dawn tnizzlu minn fuq il-vapur minghajr rimarka.
6
Renato Pullicino, tally clerk, xehed li d-Dok. H1 u H2 hija fil-fatt "tally sheet" tieghu u hija "joint tally" mar-rapprezentant tal-Cargo Handling u ffirmata minnu. Qal li ma kienx hemm nuqqasijiet fil-karrozzi in kwistjoni. Kif anke jidher mid-Dok. PB1 li hija wkoll "joint tally" ma' l-istess rapprezentant tal-Cargo Handling. L-unika rimarka f'dawn it-"tally sheets" tirrigwarda karrozza tal-Mira Motors li m'ghandhiex x'taqsam mal-kaz. Huwa spjega li ma jiftakarx dan il-kaz partikolari izda meta jkunu qed jitnizzlu l-karrozzi minn fuq il-vapur it-"tally clerks" ikunu hdejn ir-rampa. Mhux dejjem jaraw il-karrozza minn gewwa fid-dettal. Ituha daqqa t'ghajn bhal radio, gear knobs, ecc. Minn barra jarawha. Jekk is-"soft top" ikun armat mal-karrozza jkun jihder, pero' jekk ikun zarmat go kaxxa ma tistax tarah. F'dal-kaz ma jafx jekk kienx hemm karrozza bis-"soft top" armat jew zarmat.

In kontroezami qal li l-karrozza ma jdumux jarawha. Iduru dawrha maghha u jtuha daqqa t'ghajn. Dettalji ta' accessorji ma jkollhomx. F'kaz ta' radio tkun taf li nqala' ghax tara l-hsara. Meta s-Suzuzki jeeps jinzlu miftuhin minghajr saqaf ikollhom kaxxa bl-aljetta ssigillata. X'ikun fiha ma jkunx jaf.

Peter Bonello, claims representative mas-socjeta' konvenuta, xehed li l-Cargo Handling qatt ma jkollha lista ta' accessorji li jkollha l-karrozza u li fit-"tally" kull ma jitnizzel n-numru ta' karrozzi li jigu. In kontroezami pero' qal li jekk ikun hemm xi haga vizibbli t-"tally clerks" jirrimarkawha. Apparti d-Dok. PB1 huwa esebixxa wkoll kopja tal-"gate pass-outs" (Dok. PB2) li juru li l-karrozzi nhargu minghajr rimarka.

Nonostante dak li qal Peter Bonello, biex jikkonferma dak li rrizulta lit-"tally clerks", insibu x-xiehda ta' Oliver Losco, cargo surveyor mas-socjeta' konvenuta O.H. Gollcher & Sons Ltd., li ghamel survey tal-

karrozzi qabel ma nizlu mill-vapur. Huwa ghamel “condition report” (Dok. OL) li juri li l-45 Suzuki ma kellhom l-ebda hsara jew nuqqas. Waqt is-survey iwaqqaf il-karrozza, idur dawra maghha u jiftah il-bieba biex jaraha minn gewwa.

Ghalhekk il-Qorti hi soddisfatta mid-dokumenti esibiti li l-karrozzi in kwistjoni nizlu minn fuq il-vapur bla hsara jew nuqqas u li s-socjeta’ konvenuta O.H. Gollcher & Sons Limited ma hija responsabbli ghall-ebda parti mid-danni/nuqqasijiet rizultanti f’dan il-kaz. B’hekk il-Qorti m’ghandhiex ghalfejn tikkunsidra l-eccezzjonijiet l-ohra sollevati minn din il-kumpanija. Izda x’gara sussegwentement?

Il-vetturi ghaddew f’idejn il-Cargo Handling u qabel ma ttiehdu mill-importaturi, sarilhom survey minn Noel Ellul li kien marine claims executive mas-socjeta’ attrici. Huwa rrefera ghas-survey report esebit mac-citazzjoni a fol. 6, 7 u 8 u kkonfermah. Huwa stqarr li l-kaz partikolari kien jiftakru.

Mis-survey report imsemmi jirrizulta li fis-7 ta’ April 1993 huwa ezamina l-vetturi flimkien ma’ certu Carmelo Mangion, rapprezentant ta’ l-importaturi. Mis-survey irrizultalu s-segwenti danni/nuqqasijiet:

Chassis No. 744386 – ashtray missing	Lm 4.70
Chassis No. 205441 – footprints on bonnet	10.00
Chassis No. 407226 – cigarette lighter missing	4.00
Chassis No. 407226 – emblem missing	2.22
Chassis No. 146210 – floor mats missing	50.00

	Lm70.92

Wara li nstabu dawn id-danni u nuqqasijiet, marru ghand id-“delivery clerk” tal-Cargo Handling biex id-dettalji jitnizzlu fil-“gate pass-out”. Dan pero’ qal li jnizzel biss dawk ir-rimarki li jkunu saru fit-“tally” meta l-vetturi jkunu qed jitnizzlu mill-vapur, u billi fit-“tally sheets” relattivi ma kien hemm l-ebda rimarka, ma kien se jnizzel xejn fil-“gate pass-out”. Minhabba n-numru relattivament zghir ta’ danni/ nuqqasijiet, gie deciz li l-vetturi jithallew johorgu 41 vettura taht “clean” “gate pass-out”. Meta l-ghada marru ghar-rimanenti 4 vetturi, sabu l-vettura bix-chassis numru 169106 bis-“soft top”, “spare wheel” u oggetti ohra nieqsa. Il-gurnata ta’ qabel dil-vettura kienet intatta. Gie nfurmat r-rapprezentant tal-Cargo Handling, Joseph Piccinino, li ta parir li jissejhu l-Pulizija. Hekk sar u acceda fuq il-post l-Ispettur Walter Spiteri li ghamel l-investigazzjonijiet

mehtiega. Gew mitluba jhallu l-vetturi fil-post u eventwalment fil-15 ta' April 1993 gew avzati li setghu jirtirawhom. Mill-ispezzjoni finali ta' dawn il-vetturi rrizultaw is-segwenti danni/nuqqasijiet:

Chassis No. 169106 –	soft top missing	Lm237.98,8
	cover frame no. 78540	14.41,2
	cover frame no. 78530	14.31,1
	tool kit missing	3.38,2
	lens roof	1.81,1
	Vitara emblem	2.96,6
	road wheel	38.25,0
	canopy frame	24.75,2
	tow bow canopy	10.00,0
	labour for above	5.00,0
Chassis No. 112469 –	front emblem missing	3.00,0
	Left emblem missing	2.69,6
Chassis No. 744386 –	ashtray missing	4.70,0

		Lm363.26,8

Mill-gdid talbu lir-rapprezentant tal-Cargo Handling biex inizzel dawn id-detalji fuq il-"gate pass-out" izda dan infurmah li ma setax. Ghalhekk il-vetturi nhargu bil-"gate pass-out" li kien "clean".

L-Ispettur Spiteri xehed u esebixxa l-okkorrenza relattiva.

Qabel ma l-Qorti tghaddi biex tiddeciedi jekk is-socjeta' Cargo Handling ghandhiex taghmel tajjeb ghad-danni riskontrati, iridu jigu kkunsidrati d-diversi eccezzjonijiet sollevati minnha.

Fin-nota ta' eccezzjonijiet ulterjuri pprezentata fit-3 ta' Ottubru 1995 giet eccepita n-nuqqas ta' responsabbilta' a bazi tar-Regolamenti 70 u 90 u Schedule 13 tal-Port Regulations 1966 u l-artikolu 6(3) tal-Ports Ordinance 1962.

Dwar ir-Regolament 70 jirrizulta li dan ir-regolament ighid biss kif ghandhom jinhargu l-ircevuti u ma jghid xejn dwar helsien minn responsabbilta'. Ghalhekk din l-eccezzjoni ma tghoddx ghall-kaz prezenti.

Dwar ir-Regolament 90, issir referenza ghal dak li ntqal fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Kummerc fit-2 ta' Mejju 1989 fil-kawza fl-ismijiet **Joseph Felice Pace noe vs Godwin Abela noe**:

"Ir-regolament ma jipprovdix ghar-relazzjoni tal-Cargo Handling u l-importatur, imma jipprovdi ghar-relazzjoni tas-Sovrintendent ma' min jircievi l-ordni ta' l-istess Sovrintendent .... Il-Cargo Handling ghandha drittijiet u obbligi versu l-importatur li gejjin mill-funzjonijiet u l-attivitajiet li gew akkordati lilha, u fost dawn l-obbligi hemm dak illi jekk ikollha f'idejha merkanzija li ma tistax tinhazen, u jkollha zzomm fil-berah, trid thares l-istess merkanzija minn kull hsara li tista' tigrilha minhabba dan il-fatt".

Dwar l-artikolu 6(3) tal-Ports Ordinance diga' gie ritenut minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza moghtija fis-16 ta' Ottubru 1996 fil-kawza fl-ismijiet Dr. Joseph Zammit McKeon noe vs David Jones et noe et" (Vol. LXXX.iii.1312) li dak l-artikolu m'ghandux iwassal ghal interpretazzjoni li jfisser li d-Direttur tal-Portijiet jew il-kuntrattur tieghu ma huwa qatt responsabbli u li m'ghandhomx japplikaw il-principji tal-Kodici Civili. Inoltre is-subinciz (a)(v) ighid li l-istess Direttur ma jkunx responsabbli fejn il-hsara tirrizulta minn "deficjenza fil-kontenut ta' pakki mhux miksura", u fil-kaz in ezami ma rrizulta l-ebda tali deficjenza.

Ghaldaqstant it-tliet eccezzjonijiet ulterjuri sollevati mis-socjeta' konvenuta The Cargo Handling Company Limited huma michuda.

Se jigu issa kkunsidrati l-eccezzjonijiet sollevati fin-nota ta' eccezzjonijiet originali pprezentata fid-29 ta' Marzu 1994:

L-ewwel eccezzjoni tghid li ghandu jigi esebit l-allegat kuntratt jew ftehim ta' agenzija li s-socjeta' attrici qed tallega li ghandha mas-socjeta' assikuratrici estera. Jigi osservat li matul il-kors tal-gbir tal-provi mill-assistant gudizzjarju ma giex esebit id-dokument mitlub f'din l-eccezzjoni. Mill-banda l-ohra jirrizulta (1) li s-socjeta' konvenuta Cargo Handling ma ghamlet l-ebda referenza jew insistenza dwar din l-eccezzjoni, (2) li s-surroga relattiva saret favur is-socjeta' Guardian Royal Exchange Assurance plc, (3) li

Rigward it-tieni eccezzjoni, is-subrogation form (Dok. J a fol. 12) hija evidenza tal-pagament u mhux mehtieg li jigi esebit anke c-cheque. Ghalhekk din l-eccezzjoni hi michuda.

Dwar it-tielet, ir-raba' u l-hames eccezzjonijiet, irrizulta ampjament mix-xiehda ta' Noel Ellul u s-survey report minnu esebit u kkonfermat bil-

gurament, li saru diversi tentattivi biex fuq il-“gate pass-outs” jigu mnizzla d-dettalji tad-danni/nuqqasijiet riskontrati waqt is-survey li huwa ghamel. Izda kienu r-rapprezentanti tal-Cargo Handling li rrifjutaw li jaghmlu dan. Tali rifjut kien anke fir-rigward tal-vetturi li, minhabba xi nuqqasijiet li gew osservati kellhom jiddahhlu l-Pulizija biex jinvestigaw. Ghalhekk din is-socjeta’ ma tistax tqis ruhha ezenti mir-responsabbilta’, peress li l-“gate pass-outs” inhargu “clean” biss minhabba r-rifjut unilaterali tar-rapprezentanti taghha biex inizzlu d-danni/nuqqasijiet. Ma jistax lanqas konsegwentement jigi argumentat li s-socjeta’ attrici m’ghandhiex locus standi. Ghalhekk anke dawn it-tliet eccezzjonijiet huma michuda.

Is-sitt eccezzjoni hija dwar survey fees u dwar interessi. Issa fil-kaz odjern is-socjeta’ attrici ghamlet talba specifika ghall-hlas tas-survey fees, mhux biss ta’dak li halset lill-assikurat taghha. Biex tingieb xiehda tajba dwar il-hsara li saret f’dan il-kaz kien xieraq li jsir survey. Il-htiega ghas-survey u ghall-ispejjez taghha qamet ghax saret il-hsara u ghalhekk huwa xieraq li min jahti ghall-hsara jhallas ukoll l-ispejjez mehtiega biex ikun maghruf kemm hija l-hsara (Prim’Awla, Citaz. Nru. 572/95GCD, Dr. Simon Micallef Stafrace noe vs Godwin Abela et noe et, 22 ta’ Mejju 1998). Rigward l-interessi, l-attur nomine specifika l-ammont ta’ danni li jippretendi ghandhom jithallsu; ghalhekk ghandhom jiddekorru f’dan il-kaz mid-data tac-citazzjoni. Is-sitt eccezzjoni hi wkoll michuda.

Fl-ahharnett jirrizulta li anke s-seba’ eccezzjoni hi bla bazi.

Ghal dawn il-motivi tiddeciedi billi tiddikjara li l-konvenuti James Gollcher u Karl Gollcher nomine mhumiex responsabbli ghall-hsarat u nuqqasijiet in kwistjoni u ghalhekk tilqa’ t-tieni eccezzjoni taghhom, izda tichad l-eccezzjonijiet kollha sollevati mill-konvenuti Godwin Abela u Alfred E. Aquilina nomine u ghalhekk tilqa’ t-talbiet attrici fil-konfront taghhom billi

(1) tiddikjara lill-konvenuti Godwin Abela u Alfred E. Aquilina nomine responsabbli ghad-danni kagjonati fil-merkaznija tal-assigurat ta’ l-attur nomine li ghalihom ghamel tajjeb l-attur nomine,
(2) tillikwida d-danni sofferti mill-attur nomine fis-somma minnu mitluba ta’ Lm609.50, u

(3) tikkundanna lill-konvenuti Godwin Abela u Alfred E. Aquilina nomine jhallsu lill-attur nomine din is-somma ta’ Lm609.50 bl-imghax mid-data tac-citazzjoni.

Bl-ispejjez li jithallsu mill-konvenuti Godwin Abela u Alfred E. Aquilina nomine salv dawk tal-konvenuti James Gollcher u Karl Gollcher nomine li jigu sopportati mill-attur nomine.

ONOR. IMHALLEF
DOTTOR DAVID SCICLUNA

GRAZIO GALEA
D/REGISTRATUR